

زهراء

زهر، زهورا السراج أو القمر أو الوجه: تلاً، أضاء، زهراء، مونث أزهر است، یعنی، النیر، الصافی اللون، المشرق الوجه والقمر. «زهرا که در تداول بیشتر به جای نام او به کار می‌رود، در لغت، درخشنده، روشن و مرادفهایی از اینگونه، معنی می‌دهد. و این لقب از هر جهت برانده‌ی این بانوست. او چهره‌ی درخشان زن مسلمان، فروغ تابان معرفت و نمونه‌ی روشن پرهیزکاری و خداپرستی است. این درخندگی به ساعتی مخصوص و روزی معین اختصاص ندارد. از آن روز که وظیفه‌ی خود را تعهد کرد، تا امروز و برای همیشه چون گوهری بر تارک تر

زهر، زهورا السراج أو القمر أو الوجه: تلاً، أضاء،

زهراء، مونث أزهر است، یعنی، النیر، الصافی اللون، المشرق الوجه والقمر.

«زهرا که در تداول بیشتر به جای نام او به کار می‌رود، در لغت، درخشنده، روشن و مرادفهایی از اینگونه، معنی می‌دهد. و این لقب از هر جهت برانده‌ی این بانوست. او چهره‌ی درخشان زن مسلمان، فروغ تابان معرفت و نمونه‌ی روشن پرهیزکاری و خداپرستی است. این درخندگی به ساعتی مخصوص و روزی معین اختصاص ندارد. از آن روز که وظیفه‌ی خود را تعهد کرد، تا امروز و برای همیشه چون گوهری بر تارک تربیت اسلامی می‌درخشد.» (1)

زهراء در لغت، یعنی درخشنده. در روایات آمده است هنگامی که فاطمه به نماز و عبادت می‌ایستاد، اهل آسمان از نور او بهره می‌گرفتند، چنانکه زمینها از نور خورشید بهره‌مند می‌شوند.

فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام از نور عظمت خداوند به وجود آمده است.

عن جابر عن أبي عبد الله عليه السلام قال:

«قلت: لم سميت فاطمة الزهراء عليها السلام «زهراء»؟ فقال: لأن الله عز وجل خلقها من نور عظمته فلما أشرقت أضاءت السماوات والأرض بنورها و غشيت أبصار الملائكة لله ساجدين و قالوا إلهنا و سيدنا! ما هذا النور؟ فأوحى الله إليهم هذا نور من نوري و أسكنته في سمائي، خلقته من عظمتي، أخرج من صلب نبي من أنبيائي، أفضله على جميع الأنبياء و أخرج من ذلك النور أئمة يقومون بأمري، يهدون إلى حقي و يجعلهم خلفائي في أرضي بعد إنقضاء وحيي، جابر از امام حسين عليه السلام سؤال کرد: چرا فاطمه علیهاالسلام را «زهراء» نامیده‌اند؟ ایشان فرمودند: خداوند فاطمه را از نور عظمت خود آفرید. وقتی فاطمه علیهاالسلام درخشید، زمین و آسمان را نورانی کرد.

چشمهای ملائکه غرق نور شد و خداوند را سجده کردند و از روی تعجب گفتند: خداوند! این چه نوری است؟ وحی شد که این یکی از نورهای من است، در آسمان جایش دادم و او را از طریق پیامبر متولد گردانیدم و او را بر همه‌ی پیامبران برتری دادم و از آن نور، ائمه‌ی هدی به وجود آمدند، تا دستورات مرا اجرا نمایند و مردم را هدایت کنند، آنها بعد از قطع شدن وحی، جانشینان من در زمین هستند.» (2)

روشنگری لازم:

درخشندگی باطنی خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله بر کسی پوشیده نیست. این چهارده نور پاک، چراغ هدایت بشریت هستند. جهان تاریک مادی، فقط با نور ارشاد و هدایت‌های این انوار مقدس به طرف ملکوت گام برمی‌دارد. شیعه، ائمه اطهار علیهم السلام را با وصف «مصباح الهدی و سفينة النجاة» می‌شناسد. فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام علاوه بر درخشندگی باطنی، نوعی درخشندگی چهره و ظاهر نیز داشتند. این تفضلی است که خداوند متعال به این بانوی با تقوا عنایت نموده است. تذکر این نکته لازم است که هیچ نیازی به ضعیف شمردن این روایات نیست، زیرا اولاً، درباره درخشندگی ظاهری فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام تواتر معنوی وجود دارد. ثانیاً، این خصوصیت جسمانی حضرت فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام، بر الگو بودن ایشان لطمه‌ای وارد نمی‌کند، زیرا ایشان الگوی رفتاری همه جهانیان است نه الگوی جسم و تن مردم. ثالثاً، بعضی از این روایات که نشان‌دهنده نورانیت شدید ایشان است، به صورت مقطعی بوده و شاید یکبار بیشتر اتفاق نیفتاده و آن هم برای شناساندن مقام معنوی فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام به جهانیان. در نتیجه هیچ ضرورتی برای حمل این روایات به معانی مجازی نیست.

محراب فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام هنگام عبادت غرق نور است.

عن ابن عمارة عن ابيه قال:

«سئلت أبا عبد الله عليه السلام عن فاطمة عليها السلام لم سميت «زهراء»؟ فقال: لأنها كانت إذا قامت في محرابها زهر نورها لأهل السماء كما يزهر نور الكواكب لأهل الأرض،

از امام صادق علیه السلام سؤال شد: چرا فاطمه علیهاالسلام را «زهراء» نامیده‌اند؟ فرمودند: زیرا هرگاه در محراب عبادت می‌ایستاد نورش برای اهل آسمان می‌درخشید، همچنانکه ستارگان برای ما زمینها درخشش دارند.» (3)

فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام درخشنده چون ماه.

عن الرضا عليه السلام قال في حديث طويل:

«كانت فاطمة عليها السلام إذا طلع هلال شهر رمضان يغلب نورها الهلال و يخفى فإذا غابت عنه ظهر،

امام رضا علیه السلام فرمودند: هلال ماه که ظاهر می‌شد نور فاطمه علیهاالسلام بر آن غلبه می‌کرد و کسی نمی‌توانست نور هلال ماه را ببیند، تا اینکه حضرت فاطمه علیهاالسلام از آنجا می‌رفتند، آنگاه هلال ماه دیده می‌شد.» (4)

زهرا، یعنی درخشنده.

عن عائشة:

«كنا نخطب و نغزل و ننظم الإبرة بالليل في ضوء وجه فاطمة عليها السلام... و لذلك سميت «الزهراء».

عائشه می‌گوید: شب هنگام، ما در نور صورت فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام خیاطی، پشم‌ریسی و بافندگی می‌کردیم و چون صورتی بسیار درخشنده داشت «زهراء» نامیده شد.» (5)

فاطمه‌ی زهرا علیهاالسلام برای امیرالمؤمنین می‌درخشد.

ابوهاشم العسكري سالت صاحب العسكر عليه السلام:

«لم سميت فاطمة، «الزهراء» عليها السلام؟ فقال: كان وجهها يزهو لأمير المؤمنين عليه السلام من أول النهار كالشمس الضاحية و عند الزوال كالقمر المنير و عند غروب الشمس كالكوكب الدرّي،

ابوهاشم گوید: از امام حسن عسکری علیه السلام سؤال کردم: چرا فاطمه علیها السلام، «زهراء» نامیده شد؟ فرمودند: صورت فاطمه علیها السلام برای امیرالمؤمنین علیه السلام در اول روز مانند خورشید می درخشید و هنگام ظهور مانند ماه تابان بود. و هنگام غروب خورشید مانند ستاره‌ای پر نور بود، چون چنین بود او را زهراء گویند.» (6)

تعجب اهل مدینه از محراب غرق نور فاطمه‌ی زهرا علیها السلام.

عن ابان بن تغلب قال:

«قلت لأبي عبد الله عليه السلام: يابن رسول الله! لم سميت «الزهراء» عليها السلام، زهراء؟ فقال لايتها تزهو لامير المؤمنين عليه السلام في النهار ثلاث مرات بالنور كان يزهو نور وجهها صلاة الغداة والناس في فراشهم فيدخل بياض ذلك النور إلى حجراتهم بالمدينة فتبيض حيطانهم فيعجبون من ذلك فيأتون النبي صلى الله عليه وآله فيسألونه عما رأوا فيرسلمهم إلى منزل فاطمة عليها السلام فيأتون منزلها فيرونها قاعدة في محرابها تصلى والنور يسطع من محرابها من وجهها، فيعلمون ان الذي رأوه كان من نور فاطمة، فاذا انتصف النهار و ترتبت للصلاة، زهر نور وجهها عليها السلام بالصفرة فتدخل الصفرة، في حجرات الناس، فتصفر ثيابهم و إلوانهم، فيأتون النبي صلى الله عليه وآله و سلم فيسألونه عما رأوا، فيرسلمهم إلى منزل فاطمة صلى الله عليه وآله و آله فيرونها قائمة في محرابها و قد زهر نور وجهها- صلوات الله عليها- و على أبيها و بعلا و بنها بالصفرة فيعلمون أنّ الذي رأوا، كان من نور وجهها، فإذا كان آخر النهار و غربت الشمس احمرّ وجه فاطمة، فاشرق وجهها بالحمرة فرحاً و شكراً لله عز و جل، فكان تدخل حمرة وجهها حجرات القوم و تحمر حيطانهم فيعجبون من ذلك و يأتون النبي صلى الله عليه وآله و آله و يسألونه عن ذلك، فيرسلمهم إلى منزل فاطمة عليها السلام، فيرونها جالسة تسبح الله و تمجده و نور وجهها يزهو بالحمرة فيعلمون ان الذي رأوا كان من نور وجه فاطمة عليها السلام فلم يزل ذلك النور في جهها حتى ولد الحسين عليه السلام فهو يتقلب في وجوهنا إلى يوم القيامة في الأئمة منا أهل البيت إمام، (7)

ابان بن تغلب می گوید: از امام صادق علیه السلام سؤال کردم: ای فرزند پیامبر! چرا فاطمه علیها السلام را، «زهراء» گویند؟ فرمودند: فاطمه علیها السلام برای امیرالمؤمنین علیه السلام در طول روز سه بار می درخشید. نور او در هنگام نماز صبح، زمانی که مردم در خواب بودند، حیات خانه‌ی آنها نورافشانی کرد. همه متعجب شدند، خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدند و سؤال کردند این چه بود که ما دیدیم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله آنها را به منزل فاطمه‌ی زهرا علیها السلام فرستاد. وقتی که به منزل فاطمه‌ی زهرا علیها السلام آمدند، دیدند آن حضرت روی سجاده‌ی خود نشسته و در حال نماز است و نور از صورت فاطمه‌ی زهرا علیها السلام از میان محراب می درخشید. همه دریافتند آنچه دیده‌اند نور فاطمه علیها السلام بوده است. هنگام ظهر، وقتی برای نماز آماده شدند، نوری زرد رنگ از ایشان ساطع گشت که تمام خانه‌های مدینه را فراگرفت. رنگ صورت و لباس همه‌ی مردم زرد شد. پیش پیامبر آمدند و از آنچه دیده بودند سؤال کردند. باز پیامبر صلی الله علیه و آله آنها را به منزل فاطمه علیها السلام فرستاد. این بار حضرت فاطمه علیها السلام را در محراب دیدند در حالی که از صورت ایشان برای پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام نوری زرد رنگ می درخشید. فهمیدند آنچه دیده‌اند از نور فاطمه علیها السلام بوده است. و هنگامی که خورشید غروب نمود، صورت زهراء علیها السلام قرمز گشت و نوری قرمز از ایشان می درخشید این نور داخل منازل مردم مدینه گشت، خانه‌های مردم قرمز شد و در تعجب فرورفتند. مردم دوباره پیش پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند و از این مطلب سؤال کردند، پیامبر صلی الله علیه و آله آنها را به منزل فاطمه‌ی زهراء علیها السلام فرستاد، آنها به منزل فاطمه علیها السلام آمدند و ایشان را در روی سجاده دیدند، در حالی که خداوند را تسبیح می گفت و از سیمای ملکوتی ایشان نوری قرمز می درخشید، دریافتند آنچه دیده بودند از نور سیمای فاطمه علیها السلام بوده است. این نور در سیمای فاطمه‌ی زهراء علیها السلام بود، تا زمانی که امام حسین علیه السلام متولد گشت، از آن به بعد این نور در سیمای هر يك از اهل بیت بود و تا قیامت از چهره‌ی همه امامان درخشش خواهد داشت.»

1- سید جعفر شهیدی، زندگانی فاطمه‌ی زهرا علیها السلام، ص 32.

2- بحارالانوار، ج 43، ص 12، ر 5 از علل الشرایع.

3- بحارالانوار، ج 43، ص 12، ر 6 از علل الشرایع و معانی الخبار.

4- بحارالانوار، ج 43، ص 56، ر 49 از فضائل شهر رمضان صدوق.

5- فاطمه‌ی زهراء علیها السلام بهجة قلب المصطفی، ج 1، ص 180 از احقاق الحق، ج 19، ص 16.

6- بحارالانوار، ج 43، ص 15، ر 14 از مناقب ابن شهر آشوب.

7- بحارالانوار، ج 43، ص 11، ر 2 از علل الشرایع.